

VIII. Mezinárodní olympijský kongres Praha 1925 (1)

„Nakonec bylo nanejvýše spravedlivé vzdát hold tomu nádhernému městu - Praze, jistě jednomu z nejkrásnějších měst na světě, městu, kde se v historii odehrály tak dramatické a hluboce lidské změny. Pro mne, jenž jsem od samého začátku připojil českou zemi k olympijskému hnutí a nikdy jsem nepřestal hájit její práva, bylo obzvláště žádoucí právě zde ukončit svou předsednickou olympijskou dráhu. A mohl jsem takto projevit vděčnou náklonnost svému věrnému spolupracovníku a příteli, Jiřímu Guthovi-Jarkovskému, jedinému dosud žijícímu představiteli 'staré gardy'.“

Obr. 1: Dr. Jiří Stanislav Guth-Jarkovský

Těmito slovy komentoval baron Pierre de Coubertin, zakladatel novodobých olympijských her, rozhodnutí uspořádat VIII. olympijský kongres v Praze. Podívejme se tedy na to, jak to všechno bylo a co z toho vyplývá pro nás, filatelisty.

Možnost uspořádání VIII. olympijského kongresu v Praze nabídl Pierre de Coubertin dr. Guthovi-Jarkovskému dopisem ze dne 7. ledna 1923. Guth pro myšlenku uspořádání kongresu získal československou vládu a zejména pak tehdejšího ministra zahraničních věcí, dr. Edvarda Beneše, který v uspořádání kongresu spatřoval vhodnou propagaci tehdy mladého státu. Osobně projednal Pierre de Coubertin možnost uspořádání olympijského kongresu v Praze i s prezidentem Masarykem při jeho pobytu v Montreaux. V Praze a v Harrachově se 6.–10.2. 1923 uskutečnila jiná významná mezinárodní akce sportovního charakteru. Byl to VII. lyžecský kongres, který byl pro pořadatele úspěšný a stal se také jedním z podstatných důvodů k tomu, že již při zasedání MOV v Římě 7.–13.4. 1923 předložil dr. Guth-Jarkovský oficiální pozvání čs. vlády k jednání VIII. olympijského kongresu v Praze. Pozvání bylo přijato a již v Římě byl stanoven hrubý program jednání kongresu.

Přípravu kongresu po obsahové stránce zajišťovala přípravná konference, která se uskutečnila v rámci olympijských her 28.7. 1924 v Paříži. Československo bylo zastoupeno členem MOV a předsedou ČSOV dr. Guthem-Jarkovským, generálním tajemníkem ČSOV Josefem Rösslerem-Ořovským a zástupcem ministerstva pro veřejné zdravotnictví a tělesnou výchovu dr. J. Hovorkou. Konference stanovila, že kongres v Praze bude sestávat ze dvou částí, a to z kongresu pedagogického a technického. Téma programu obou částí bylo už přesně vymezeno a byly zahájeny i přípravné práce na jeho detailech.

Ihned po návratu z Paříže zahájil ČSOV přípravné práce. Vláda poskytla finanční subvenci, další peníze poskytla i některá ministerstva. Dne 6. listopadu 1924 se konala ustavující schůze organizačního výboru, který byl formálně nezávislý na ČSOV. Jeho předsedou byl zvolen člen ČSOV Z. Kruliš, duší celé přípravy však byl generální tajemník přípravného výboru, dr. Guth-Jarkovský. Ustanoveno bylo i čestné předsednictvo kongresu v čele s prezidentem republiky T.G. Masarykem a dalšími představiteli čs. vlády. Pro účastníky kongresu byl připravován bohatý kulturní program.

V květnu 1925, tedy těsně před konáním olympijského kongresu, se v Praze uskutečnily ještě další dva kongresy. Kongres FIFA (Mezinárodní federace kopané pro fotbalové rozhodčí) a kongres FINA (Mezinárodní federace plavání). Těsně před zahájením olympijského kongresu ve dnech 26.–28.5. 1925 proběhlo v Praze na Staroměstské radnici zasedání MOV, aby s konečnou platností odsouhlasilo přehled všech námětů, které měly být předloženy ke schvá-

Obr. 2: Unikátní kresba Pierra de Coubertina, jak jej v průběhu konání pražského Olympijského Kongresu 1925 zachytil Josef Rössler-Ořovský

lení technické části kongresu. Poprvé od první světové války se ho zúčastnili také zástupci Německa a Rakouska. Hlavní projednávané problémy tohoto zasedání byly dva. Definice amatérismu a volba nového předsedy MOV.

Pierre de Coubertin také podal na tomto kongresu svou již dlouho ohlašovanou demisi a přes protesty řady členů MOV další kandidaturu kategoricky odmítl. Při slavnostní recepci a večeři, kterou v prosulém Bílém sále na Hradčanech 27.5. uspořádal ministr zahraničních věcí dr. Beneš s chotí, sdělil dr. Beneš Coubertinovi, že byl dokonce požádán, aby ve věci zasáhl, což prý pochopitelně odmítl. Volba se konala další den, tedy 28.5., a ve druhém kole volby byl zvolen belgický hrabě Baillet-Latour. Pierre de Coubertin byl na návrh generála Sherilla jmenován doživotním čestným předsedou olympijských her a z titulu této své funkce částečně ovlivňoval činnost MOV až do své smrti v roce 1937.

Obr. 3: Fotografie účastníků Olympijského kongresu 1925 před Staroměstskou radnicí. Guth-Jarkovský první zprava, Coubertin druhý zleva.

Zde bychom asi měli vysvětlit rozdíl mezi dvěma pojmy, používanými výše. Jde o rozdíl mezi olympijským kongresem a zasedáním olympijského výboru. Podle statutu MOV, přijatého na VII. olympijském kongresu v Lausanne 1921, je olympijský kongres považován za nejvyšší zákonodárný orgán mezinárodního sportovního hnutí. Do dnešního dne se jich uskutečnilo pouze dvanáct (viz tabulka).

I. olympijský kongres	Paříž	1894
II. olympijský kongres	Le Havre	1897
III. olympijský kongres	Brusel	1905
IV. olympijský kongres	Paříž	1906
V. olympijský kongres	Lausanne	1913
VI. olympijský kongres	Paříž	1914
VII. olympijský kongres	Lausanne	1921
VIII. olympijský kongres	Praha	1925
IX. olympijský kongres	Berlín	1930
X. olympijský kongres	Varna	1973
XI. olympijský kongres	Baden-Baden	1981
XII. olympijský kongres	Paříž	1994

Zasedání MOV řeší běžnou olympijskou problematiku mezi olympijskými kongresy. Mimo jiné přijímá nové členy, rozhoduje o pořadatelských jednáních olympijských her a jejich programu, volí funkcionáře MOV, zřizuje komise MOV apod. Zasedání se konají podstatně častěji než kongresy. To, které předcházelo pražskému olym-

pijskému kongresu, bylo v pořadí 23. Poslední, které jsme měli možnost v letošním červenci sledovat v pražském hotelu Hilton, mělo číslo 115. Praha hostila členy MOV ještě jednou. V roce 1977 se zde uskutečnilo zasedání s pořadovým číslem 79.

Vratme se ale k našemu olympijskému kongresu v roce 1925. Slavnostní zahájení se uskutečnilo 29.5. 1925 opět na Staroměstské radnici, kdy se společně sešli účastníci obou jeho částí. Účastníky kongresu oficiálně přivítali ministr veřejného zdravotnictví a tělovýchovy monsignore Šrámek a primátor hlavního města Prahy dr. Baxa. Zahajovací projev pronesl Pierre de Coubertin. Po slavnostním zasedání zahájily obě části kongresu svá jednání již odděleně. Technický kongres řídil Švéd Edström. Projednávány byly zejména otázky amatérismu, konání letních her bylo omezeno na patnáct dnů, stanoven byl i minimální program her. Asi nejvýznamnější součástí jednání technické části kongresu podnítl generální tajemník ČSOV Josef Rössler-Ořovský svým návrhem na dodatečné uznání týdne zimních sportů z r. 1924 v Chamonix jako I. ročníku zimních olympijských her. Návrh byl schválen, a tak se česká sportovní diplomacie významně zapsala do olympijské historie.

Předsedou pedagogické části kongresu byl zvolen čs. zástupce prof. dr. K. Weigner. Mezi čs. delegáty byli dr. doc. F. Smotlacha, prof. J.B. Svojsík, dr. P. Bureš, dr. M. Klinger a zástupci ČOS, ministerstva veřejného zdravotnictví a tělovýchovy a Svazu házené a ženských sportů. Jedním z neaktivnějších účastníků byl i Pierre de Coubertin, z jehož popudu byl vlastně pedagogický kongres svolán. Projednávány byly závažné problémy, jako otázky ženského sportu, výchovy sportem a lékařské kontroly sportovců.

V průběhu zasedání i samotného kongresu proběhla řada slavností a doplňkových akcí. Sokolové otevírali právě dokončený Tyršův dům na Újezdě, prezident Masaryk uspořádal pro účastníky slavnostní garden party, slavnostní představení se konalo v Národním divadle. Manželé Guth-Jarkovští, ministr zdravotnictví a pražský primátor uspořádali matiné ve Valdštejnském paláci a slavnostní večeři. Další akce pořádal Československý autoklub a ČSOV.

Kongres měl značný vliv i na mezinárodní olympijské hnutí. V jeho vedení se po odchodu Pierra de Coubertina prosadily konzervativní síly v čele s Baillet-Latourem, které usilovaly o dodržení stávajícího stavu a nebyly ochotné přistoupit na progresivnější změny, prosazované zejména mezinárodními federacemi. Konzervativnost se nakonec projevila i v tom, že v době nástupu fašismu bylo svěřováno pořádání olympijských her olympijským výborům militaristických států a že po olympijském kongresu 1930 v Berlíně upustil MOV od pořádání dalších kongresů až do roku 1973.

Pořadatelé pražského kongresu vydali o výsledcích obou jeho částí písemné zprávy. Činnost organizačního výboru byla ukončena likvidační schůzí v lednu 1926, při které bylo rozhodnuto, že z finančních přebytků bude vytvořen olympijský fond, který bude sloužit jako základ pro budoucí pořádání olympijských her v Praze. Bylo by zajímavé vědět, kam se ty peníze tenkrát poděly, už jen kvůli nedávno projevenému úmyslu ČOV kandidovat na pořádání olympijských her v roce 2016 či 2020.

Ale vratme se do roku 1925 a podívejme se na popisované události z hlediska filatelického. Je všeobecně známo, že československá pošta vydala na počest olympijského kongresu tři poštovní známky a pět celinových dopisnic, používalo bylo strojové propagační razítko i ruční příležitostné razítko, existující ve třech odlišných typech.

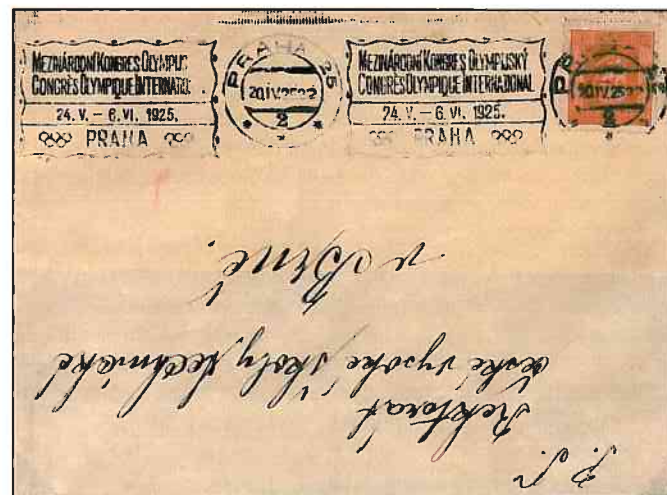
Obr. 4: Propagační viněta s kresbou Tyršova domu, který byl otevřen v době konání OK 1925. Viněta vyšla až k VIII. všesokolskému sletu v r. 1926, existuje v několika barvách a objevuje se poměrně často i na celistvostech z období sletu

Strojové propagační razítko

K propagaci VIII. olympijského kongresu v Praze bylo na poštovním úřadě PRAHA 25 používáno strojové, dvouotiskové propagační razítko s rozlišovací číslicí „2“ v dolní části mezikruží. Denní kruhová razítka, která jsou jeho součástí, jsou razítka II. typu, a jako taková se u čs. strojových razítek vyskytují poprvé (chybí již písmena Č.S.P.). Obě propagační vložky jsou stejné s textem: „MEZINÁRODNÍ KONGRES OLYMPIJSKÝ / CONGRÈS OLYMPIQUE INTERNATIONAL / 24. V. – 6. VI. 1925 / PRAHA“. Po stranách názvu PRAHA jsou vyobrazeny olympijské kruhy, které se tak na poštovních artefaktech objevují na světě poprvé. Každá vložka je po obvodu lemována vlnovkou, v prohlubních doplněnou krátkými čárkami. Razítko bylo prokazatelně používáno v období od 8.4. do 9.5. 1925. Po tomto datu již používáno nebylo a nemůže se tedy vyskytnout na kongresových známkách ani na celinových kongresových dopisnicích.

Obr. 5: Strojové razítko k Mezinárodnímu olympijskému kongresu 1925, používané na p.ú. Praha 25. Výstřižek z psaní do 20 g v místě.

Obr. 6: Strojové razítko k Mezinárodnímu olympijskému kongresu 1925. Psaní do 20 g odeslané 20.4. 1925 z Prahy do Brna (propagační vložka B je ještě nepoškozená).

Označíme-li vložky písmeny A a B, potom v počátcích jejich používání mezi nimi nenalezneme žádné rozdíly. Existuje však možnost, jak jednotlivé vložky identifikovat. Stačí totiž porovnat obě denní razítka. Mezi nimi existují drobné rozdíly, z nichž nejmarkantnější je vzájemná poloha rozlišovací číslice „2“ a pod ní umístěné hvězdičky. V jednom případě je hvězdička i číslice v jedné ose a hvězdička nemá žádný ze svých paprsků svislý. Toto denní razítko označíme jako levé L. V druhém případě je číslice vychýlená mírně doprava a hvězdička má jeden paprsek v téměř svislé poloze. Toto razítko označíme jako pravé P. Základní sestavení vložek a razítek je potom v nekonečném sledu následující: L A P B L A P B L A P B atd. Na jednotlivých zásilkách můžeme nalézt jednotlivé možné kombinace umístění denních razítek a vložek, vždy však podle uvedeného schématu.

Obr. 7: Denní razítka lze rozlišit podle drobných rozdílů polohy číslice 2 a prostřední hvězdičky. Nalevo razítko „L“, napravo „P“.

Někdy v období mezi 20.–22.4. 1925 došlo k poškození vložky B, u které byla vylomena horní a dolní svislá čárka po levé straně